

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

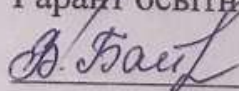
**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ**

з комплексу фахових дисциплін для вступників на освітньо-наукову програму «Економіка підприємств та галузей національного господарства» підготовки фахівців PhD доктор філософії із спеціальності 051 «Економіка»

Голова комісії

 /М. П. Талавирия/

Гарант освітньо-наукової програми

 /В. В. Байдала/

Програма вступного фахового випробування на рівень вищої освіти «доктор філософії» зі спеціальності 051 «Економіка» за освітньо-науковою програмою «Економіка підприємств та галузей національного господарства»

Програма розглянута

на засіданні наукової ради НДІ економіки і менеджменту НУБіП України

Протокол № 7 від 11.12.2019 р.

Директор

д.е.н., професор

М. П. Талавирия

Програму підготували:

Байдала Вікторія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної теорії НУБіП України.

Єрмаков Олександр Юхимович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки праці та соціального розвитку НУБіП України.

Діброва Анатолій Дмитрович, доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету НУБіП України.

Талавирия Микола Петрович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії НУБіП України.

У програмі вступного випробування в аспірантуру за спеціальністю 051 «Економіка» відображено вимоги, що ставляться до здобувачів третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, а також подано перелік основної та додаткової літератури, необхідної для підготовки до іспиту.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

1. Перелік загальних питань для складання вступного іспиту зі спеціальності 051 «Економіка»
2. Критерії та система оцінювання вступного випробування
3. Список рекомендованої літератури

Пояснювальна записка

Аспірантура є основною формою підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації, що відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти, успішне виконання освітньо-наукової програми якого передбачає присудження ступеня доктора філософії. В основу програми покладено розділи дисциплін економічної теорії, економіки підприємства, економіки та управління національним господарством, економіки природокористування, економіки праці, соціальної економіки і політики.

Програма вступного іспиту спрямована на перевірку базових знань, необхідних для якісної підготовки майбутніх аспірантів спеціальності 051 «Економіка».

Програма розроблена робочою групою Національного університету біоресурсів і природокористування України з компонентів державних стандартів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» освітньо-наукового рівня і відображає основні методологічні підходи та методи, розроблені у вітчизняній і в зарубіжній науковій літературі, так само як і теоретичні компоненти дисциплін, що входять до загального курсу підготовки фахівців з економіки.

Мета вступного фахового випробування за спеціальністю 051 «Економіка» на освітньо-науковий рівень вищої освіти «доктор філософії» полягає у виявленні відповідності знань, умінь і навичок вступників до аспірантури вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики магістра зі спеціальності 051 «Економіка».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії вступники до аспірантури повинні мати ступінь магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі загальних нормативних («Філософія науки», «Методологія економічних досліджень», «ІТ у практиці наукових досліджень» тощо) та спеціалізованих фахових дисциплін. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програма вступного фахового випробування охоплює коло питань, які в сукупності характеризують вимоги до знань і вмінь особи, що бажає навчатись в аспірантурі Національного університету біоресурсів і природокористування України з метою здобуття освітньо-наукового рівня «доктор філософії» зі спеціальності

051 «Економіка». Програма має міжпредметний характер, охоплюючи ключові аспекти таких дисциплін, як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Економіка праці й соціально-трудова відносини» та ін. Положення програми вступних випробувань відповідають компетентностям, якими має володіти магістр (спеціаліст).

1. Перелік загальних питань для складання вступного іспиту зі спеціальності 051 «Економіка»

1. Державна політика інституційних перетворень у національній економіці.
2. Планування сільськогосподарського виробництва та шляхи його удосконалення в умовах ринкової економіки.
3. Економічна інформація та її роль у забезпеченні ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств.
4. Ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств та напрями його відтворення і ефективного використання.
5. Інформаційні технології як фактор ефективного господарювання в аграрній сфері.
6. Інструменти аграрної політики та економічні наслідки їх застосування (мита, квоти тощо).
7. Спеціалізація сільськогосподарського виробництва, шляхи її удосконалення в умовах ринкових відносин.
8. Базис даних в аграрній сфері, принципи їх створення та призначення.
9. Визначте графічно зображений інструмент аграрної політики та поясніть економічні наслідки його застосування.
10. Кредитно-грошова політика держави.
11. Земельні ресурси сільськогосподарських підприємств та організація їх раціонального використання.
12. Статистичне спостереження. Зведення і групування статистичних даних щодо діяльності сільськогосподарських підприємств.
13. Державне регулювання економіки як функція держави.
14. Основні принципи раціональної організації виробничих процесів в сільськогосподарському виробництві.
15. Кореляційно-регресійний аналіз і його застосування в агроекономічних дослідженнях.
16. Розвиток агропродовольчих ринків в умовах євроінтеграції.
17. Галузі і галузева структура сільськогосподарських підприємств.
18. Математичне моделювання як метод наукового пізнання економічних явищ і процесів розвитку сільськогосподарського виробництва.
19. Інструменти регулювання аграрного ринку з метою збалансування інтересів виробників, споживачів та держави.
20. Орендні відносини, їх місце та значення в умовах розвитку ринкових відносин в аграрній сфері економіки.
21. Метод найменших квадратів і його застосування в прогнозуванні аграрного виробництва.
22. Ринок праці: формування та функціонування в сільському господарстві.
23. Нормування праці та тарифікація робіт в сільському господарстві.
24. Економічна та математична постановка оптимізаційних задач в аграрному виробництві.

25. Джерела конкурентоспроможності в глобальній економіці.
26. Система забезпечення якості і конкурентоспроможності продукції сільськогосподарських підприємств.
27. Економічна сутність дробово-лінійного програмування і можливості його в моделюванні виробничо-господарської діяльності аграрних формувань.
28. Регулювання агропромислового виробництва України в умовах глобалізації економіки.
29. Організаційно-правові основи створення і функціонування сільськогосподарських підприємств.
30. Задачі та моделі динамічного програмування в агроекономічних дослідженнях.
31. Основні етапи розвитку аграрної політики в Україні.
32. Сутність, зміст та методика складання бізнес-планів сільськогосподарських підприємств.
33. Інформаційна база економічного аналізу результатів господарювання аграрних формувань.
34. Становлення і розвиток глобальної інфраструктури виробництва світової економіки.
35. Основні засоби сільськогосподарських підприємств, їх класифікація та оцінка.
36. Системний аналіз як основа побудови системи рішень в організаційних формах аграрного виробництва.
37. Концепції розвитку глобальної економіки.
38. Відтворення трудових ресурсів сільського господарства та ефективність їх використання в сільськогосподарських підприємствах.
39. Організаційно-технологічні аспекти систем підтримки прийняття рішень в аграрній сфері.
40. Аграрна політика в умовах глобалізації економіки.
41. Обґрунтування раціонального поєднання галузей в сільськогосподарських підприємствах.
42. Економічне прогнозування діяльності сільськогосподарських підприємств.
43. Політика Європейського Союзу в аграрному секторі економіки.
44. Основні принципи раціональної організації виробничих процесів в сільськогосподарському виробництві.
45. Кластерний аналіз виробничо-господарської діяльності об'єднань сільськогосподарських підприємств.

2. Критерії та система оцінювання вступного випробування

Для вступників передбачається виконання письмового іспиту до аспірантури за спеціальністю 051 «Економіка», яке об'єктивно визначає рівень їх підготовки. Вступний іспит проводиться у вигляді письмових відповідей на поставлені запитання, які містяться у варіативних завданнях. За відповіді предметна комісія зі спеціальності виставляє бали, на основі чого розраховується середній бал за відповіді на всі питання. Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою (табл.1).

Таблиця 1

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Зараховано/не зараховано	Пояснення
90 – 100	відмінно	зараховано	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	добре		Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
74-81			Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
64-73			Задовільно (в цілому непогано, але із значною кількістю недоліків)
60-63	задовільно		Достатньо (виконання відповідає мінімальним критеріям)
35-59	незадовільно	не зараховано	Недостатньо (виконання не відповідає мінімальним критеріям)
0-34	незадовільно	не зараховано	

Основними критеріями, які враховуються при оцінюванні результатів вступного випробування, є такі:

- глибина і характер знань матеріалу за профілем вибраної спеціальності;
- вміння аналізувати економічні явища у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

3. Список рекомендованої літератури

1. Алімпієв Є.В. Національна економіка (у схемах, графіках, таблицях). Навчально-методичний посібник. К.: Університет економіки та права «КРОК», 2008. 96 с.
2. Базилевич В., Базилевич К., Баластрик Л. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2005. 784 с.
3. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: основні поняття і категорії: Навчальний посібник. К.:Знання 2008
4. Бандур С. І., Заяць Т.А., Терон І.В. Сучасна регіональна соціально-економічна політика держави: теорія, методологія, практика. К.: РВПС України НАМ України. ТОВ «Гіринт-Експрес», 2002. 250 с.
5. Бутко М.П. Регіональні особливості економічних трансформацій в перехідній економіці. К.: Знання України, 2005. 476 с.
6. Васильченко В. С. Державне регулювання зайнятості: Навч. Посібник. К.: КНЕУ, 2008. 456 с.
7. Васильченко В.С., Петюх В.М., Щетініна Л.В. Ринок праці. Навч.метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2006. 228 с.
8. Вітлінський, В.В. Математичні моделі та методи ринкової економіки [Текст] : навч. посібник / В. В. Вітлінський, О. В. Піскунова ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". К.: КНЕУ, 2010. 531 с.
9. Гальчинський А.С., Єщенко П.С. Економічна теорія: Підручник. К.: Вища школа, 2007. 503 с.
10. Геєць В.М., Клебанова Т.С., Черняк О.В., Іванов В.В., Дубровина Н.А. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування: Підручник. Х.: ІНЖЕК, 2005. 396 с.
11. Гринів Л.С., Кіпурчак М.В. Національна економіка: Навч. посібник. Львів: Магнолія, 2006.
12. Грошово-кредитна політика в Україні / Стельмах В.С., Спіфанов А.О., Гребеник. К.: Знання, 2003. 421 с.
13. Данилишин Б.М., Клиновий Д.Д., Пепа Т.В. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка України (За наук. ред. Б.М.Данилишина). Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект – Поліграф», 2007.
14. Данюк В.М., Райковська Г.О. Нормування праці. Зб. завдань і вправ: Навч.посіб. / За заг. ред. В.М. Данюка. К.: КНЕУ, 2006. 268 с.
15. Державне регулювання економіки. Навчальний посібник. / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко, Ю.Г. Тормоса, Т.О. Стеценко, А.Г. Ягодка. К.: КНЕУ, 2004. – 441 с.
16. Дідківська Л.І., Головка Л.С. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2000.
17. Економіка праці й соціально-трудові відносини: підручник./ Шкільов О.В., Барабан С.С., Ткачук В.А., Ланченко Є.О., Ібатуллін М.І. та ін. К.: Четверта хвиля, 2008. 472 с.

18. Економіка праці та соціально-трудові відносини: підручник / [А.М. Колот, О.А. Грішнова, О.О. Герасименко та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. К.: КНЕУ, 2010. 711 с.
19. Економічна теорія: Політекономія: Підручник /За ред. В.Д. Базилевича. 3-тє вид. К.:Знання-Прес, 2004.
20. Зайцев Ю.К. Сучасна політична економія (проблеми та інституціональне поле предмета і методології досліджень); навч. посіб. / Ю.К. Зайцев, В.С. Савчук. К.: КНЕУ, 2011. 337 с.
21. Історія економічних учень: хрестоматія : навч. посіб. / уклад. : В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, А.О. Маслов та ін.; за ред.В. Д. Базилевича. К.: Знання, 2011. 1198 с.
22. Коуз, Р. Очерки об экономической науке и кономистах /пер. с англ.. М. Марков; науч. ред. Д. Расков. - М.; СПб: Изд-во Института Гайдара; Изд-во «Международные отношения»; Факультет свободных искусств и наук СПбГУ. 2015. 288 с.
23. Куценко Т.Ф. Бюджетно-податкова політика. Навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2006. – 508 с.
24. Манків Грегори Н. Макроекономіка /Пер.з англ.; наук. ред.пер. С.Панчишина. К.: Основи, 2000. 588 с.
25. Мікроекономіка і макроекономіка / Під ред. С. Будаговської. К.: Основи, 1998. 358 с.
26. Москаленко О.М. Теорія і модель випереджаючого економічного розвитку в системі суспільних стратегічних потреб: монографія /О.М. Москаленко. К.: КНЕУ, 2014. 550 с.
27. Моторин Р.М., Моторина Т.М. Система національних рахунків. Навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2001. 336с.
28. Мочерний С.В. Політекономія: Підручник. - К.: Знання, 2006.
29. Национальная экономика: Підручник / Під редакцією П.В. Савченка. М.: Экономист, 2005.
30. Основи економічних знань / За ред. акад. НАПН України А.Ф. Павленка; чл.-кор. НАН України В.С. Савчука; д.е.н., професора Ю.К. Зайцева. Авт. колектив: Савчук В.С., Зайцев Ю.К. та інші. Базовий підручник Міністерства освіти України. Харків, «ФОЛІО», 2014. 762 с.
31. Пикетти, Томас. Капитал в XXI веке / Томас Пикетти. Москва: Ад Маргинем Пресс, 2015. - 592 с.
32. Политическая экономия: прошлое, настоящее, будущее; монография / под. ред. В.М. Гейца, В.Н. Тарасевича. К.: ЦУЛ, 2014. 1056 с.
33. Політична економія: Підручник / За ред. В.Г. Федоренко. К.: Алерта, 2008.
34. Фещенко, В. М. Сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2012. 474 с.
35. Шумпетер, Й. Десять великих экономистов от Маркса до Кейнса / пер. с англ.. Н.В. Автономовой, И.М. Осадчей, Н.А. Розинской; под. науч. ред. В.С. Автономова. М.: Изд. Института Гайдара, 2011. 416 с.